

SLOVENSKI GOSPODAR

Udje „Katol. tiskovnega društva“
dobivajo list brez posebne na-
ročnine. — Uredništvo: Koroška
cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo.
Upravištvo sprejema naročnine,
inserate in reklamacije. Cena
insertom po dogovoru. Za re-
klamate oglaševalci plačujejo po
stavku. — Reklamacije so poštne
proste.

24. 4th W.

Maribor, dne 16. junija 1921.

CONFIDENTIAL

(Iz govora poslanca Roškarja v konstituenti.)

Dalje imamo štirikratno povečanje zemljiškega davka, imamo osebno-dohodninski davek, ki se predpisuje nad vsako mero in protipostavno. Kako se to strinja z avstrijskim zakonom, ker mora danes ta štirikratni avstrijski davek plačevati naše ljudstvo? Še kako brezobzirnostjo se postopa pri pobiranju tega davka! Reči moram, da se postopa najhujše na Stajerskem. Čim dalje gremo proti jugu, tembolj se te razmere ublažujejo, ter so morda najmilejše v Macedoniji.

Da se dohodnina napačno predpisuje, je glavni vzrok ta, ker se kot zaupniki glede teh predpisov rabijo osebe, ki nikakor niso na svojem mestu, ki so sovražne kmeškemu ljudstvu. Zaraditega tudi izpovedo marsikako neresnico. V ta namen se zlasti tudi uporabljajo žandarji in finančni organi.

Mimogrede moram omeniti, da teh zadnjih dveh davkov osebnih dohodkov ne in žganjarine, Srbija ne pozna. Ta davka poznata samo Sloveniji in Hrvaška. Torej razen štirih raznovrstnih prejšnjih davkov imamo to še ko posebno nagrado.

Ne mislite pa, da sem tako brez srčen, da bi zahteval, da mora nositi Srbija enaka bremena kot mi. Priznam, da je ona v vojski trpe, a silno škodo in da radi tega ne more nositi istih davčnih bremen, kakor druge pokrajine, ki po vojski niso bile tako prizadete. Vem pa tudi, da imajo tu v Beogradu in v drugih mestih in krajih dovolj milijonarjev ozir. bogatašev, katere bi lahko pritegnili k plačevanju davka.

Najbolj obžalujem to, da naša država išče davkov le pri nizjih slojih in s tem izrabla vse prebivalstvo, da pa še ni prišla do tega, da bi kapita obdavčila sorazmerno.

Z ozirom na današnje davke zah
tevam v prvi vrsti tole: izvedite ka
najprej enakomerno razdelitev davka
po vseh pokrajinah. To je potrebno

Ob času našega ujedinjenja smo z odprtimi rokami, z veselimi srcem in hladno glavo vriskali in se veselili našega ujedinjenja. Naše ljudstvo je z zadovoljstvom sprejelo novo državo, katero je naša stranka s svojim voditeljem dr. Korošcem tako krepko pripravljala. Toda danes je v tem oziru nekoliko drugačno stališče, to moram povedati odkrito; ne znam ne prikriti in ne lagati. Danes ne najdete med našim ljudstvom niti desetine prvotnega državnega navdušenja in zaupanja. In zakaj ne? Zato, ker se tako neenakomerno postopa v naši državi.

Sorazmerna razdelitev davka vam
bodi torej sveta naloga. Brez tega ne
bo slo. Naložite davek na rento od
zemljišča, naložite ga pa tudi na ka-
pital! Če posežete vestno po teh sred-
stvih, boste našli ogromne viře držav-
nih dohodkov.

Dalje sem pa jaz tudi za to, naj se obdavčita delo in zaslužek, seveda samo tisti zaslužek, ki znaša več nego toliko, kolikor je za žvljenje neobhodno potrebno. Obdavčijo naj se sorazmerno vse vrste zaslužka. Davek naj plača od svojega zaslužka prav tako minister kakor vsi drugi ljudje, ki imajo izdatnejši zaslužek. Vsakdo naj plačuje za državne potrebsčine, predvsem pa tisti, ki najlažje prispeva.

V nobenem slučaju pa nikar! ne obremenite kmeta preko moči! Če boste kmeta obremenili preko meje, i to bo kmalu, če bodo davki rastle kakor sedaj, če boste kmeta obdavičili tako hudo, da ne bo mogel več vzdržati in plačati, ker se ed njega preveč zahteva, potem ste ga uničili. Če ste pa kmeta uničili, vam povem v obraz, da nimate ničesar, kar bi postavili na njegovo mesto. Lahko pokličete ves svet, pa ne boste dobili nikogar, ki bi stopil na kmetovo mesto kot veljaven nadomestek. Kmet ni igralec! Ako ste ga enkrat uničili, ste ga uničili za dolgo dobo!

(Iz govora poslanca Roškarja v
konstituenti.)

Pod draginjo trpimo vsi, razven bogatih gospodskih slojev, ki živijo v mestih in draginje ne občutijo. Naše ljudstvo na deželi pa trpi splošno pod draginjo. Koliko imamo pri nas ljudi, ki pri vsej svoji pridnosti komaj za silo preživljajo sebe in svojece, nikakor pa ne morejo svojim preskrbeti potrebne obleke in obutve. Zato imamo tudi celo vrsto šoloobveznih otrok, ki ne morejo obiskovati šolskega pouka, ker jim starši ne morejo preskrbeti najpotrebnejše obleke.

Ali pa je ta draginja opravičena? Jaz pravim, da ne! Mislim, da smemo odkrito izreči svoje mnenje, da je v tem oziru mnogo kriv način sedanjega vladanja, ki pusti proste roke tistim, ki ljudstvo izrabljajo. Mi boste pa priznali, da nikakor ni na mestu, da posajajo posamezniki kar čez noč milijonarji na račun siromašnega ljudstva. In to se godi! Naša zavest pravno je vsled vojne žal tako globoko padla, da skoraj nikdo več ne pozna krščanske ljubezni do bližnjega, da je vsakemu verižniku njegov bog sam namen in da vsakdo skuša izkoristiti svojega bližnjega.

Ali bi tega ne bilo mogoče preprečiti? Ne mislim, da bi vlada zmogla to popolnoma zabraniti. Tega od vlade nihče ne zahteva. Toda, če ima vlada toliko drugih odredb in raznih skrbij, kadar gre za male ljudi in se morajo ti mali ljudje brezpogojno pokoriti vsem vladnim ukazom in naredbam, bi tudi lahko zapovedala izkazovanje: Do te meje smeš iti, toliko prostovov dojeka smeš zaslužiti v tovarni, trgovini, obrti itd. in tozadeva vsesna kontrola bi zagotovila uspeh

tem mislim, da bi se draginja, če že ne popolnoma odpravila, pa vsaj ublažila. Dokler pa bo vlada pustila gotovim ljudem proste roke, da izrabljajo ljudstvo, dokler bo podpirala veriznike, toliko časa ne pričakujemo prenehanja draginje.

Ali ni čudno, da stane n. pr. v Trstu 1 kg sladkorja 20—24 K, pri nas pa 54 K. To je na vsak način preveč razlike, čeprav vpoštevamo pri tem valuto. Sladkor je življenjska potrebsina za naše pripristo ljudstvo, predvsem pa za mestno prebivalstvo, in industrijsko delavstvo.

Ali je potrebno, da imamo v naši državi tako drago krušno moko? Ali ni čudno, da dobivamo iz Amerike ne oziraje se na valuto moko vsaj za tisto ceno, kakor jo plačujemo pridelano doma. Znano je, da se je ob času žetve plačevalo žito po 4 K 1 kg. Razumemo, da so se danes razmere jako izpremenile. Vendar pa nikakor ni na mestu taka draginja moke, če morejo Amerikanci konkurirati z nami in nam dajejo celo po nižjih cenah moko za vsakdanji kruh, kakor jo pa plačujemo doma.

Dokler se ne bo poskrbelo za to, da bo mogel naš delavec, naš priprosti človek živeti ceneješe, toliko časa tudi ne more ceneje delati. Draginja se tako namenoma vzdržuje na višku in se še pospešuje.

Toda vprašam: Kam pridemo s takim vladnim postopanjem? Ali ne bo minila potrpežljivost našega delavskega ljudstva? Ali bo to ljudstvo vedno trpelo naprej? Jaz o tem zelo dvomim. Že danes obupavajo in nas venomer prosijo: Storite nekaj, da se ublaži naš položaj; pomagajte nam, da bomo mogli živeti. Vprašam Vas pa: Ali se mi zadosi brigamo za to? Mi se pravzaprav za to tudi ne moremo dovolj brigati, ker imamo drugo delo, druge naloge; naša visoka vlada pa ne čuti potrebe, da bi se za to brigala, ker ljudstva ne pozna in ga neče poznati.

Draginja se dalje umetno pospešuje s trošarino na vsakdanje potrebe. Ne vem, ali je bilo to potrebno in umestno, da se je trošarina naložila na vse, kar potrebuje najmanjši ali najrevnejši človek. Ali se ne bi moglo shajati tudi brez tega, da bi bile oproščene trošarine vsaj tiste reči, ki jih potrebuje delavsko ljudstvo. Pred vsem sladkor, moka in druga živila.

Prehajam k carini. S carino je ravno tako, kakor s trošarino. Tudi carina se nalaga na vse fiste stvari, ki so najpotrebnejše malemu človeku, — predvsem delavcu in kmetu. Ali ne bi mogli n. pr. vsaj platna, ki je tako potrebno našemu ljudstvu, uvažati brez carine? Če smo bili že doma prezašpani, da bi v treh letih po končan vojni vzdignili domačo industrijo, naj bi se dovolil vsaj uvoz platna brez carine, da se tako lažje omogoči, da si nabavijo prav potrebne stvari. V tem naj nam bodo za vzgled druge države. Kako delajo n. pr. v Nemčiji in kako tam skrbijo za svoje ljudstvo. Mi se pa raje med seboj prepiramo in ne najdemo izhoda iz stvarih, ki so najpotrebnejše, ne moremo doseči sporazuma za povsemopravičene predloge našega kluba, — istotako tudi ne za predloge drugih opozicijskih strank. Vsi lahko uvidimo, kam nas bo to dovedlo, ako bomo tako čelani naprej. Ako bomo predaleč, naš siromašni človek tega ne bo mogel več niti gledati, ampak bo nastopil s silo, ki leži v njegovi naravi in do karice ima tudi pravico, ako se zanj nič ne poskrbi.

Naša stranka zopet povsod napreduje. Sedaj ko so ljudje sporevideli, d

so jih nasprotno stranke za volitve 28. novembra 1920 speljale samo na led, se mnogi in mnogi vračajo zopet nazaj v Slov. ljudsko stranko. Da bo naša krščanska slovenska in ljudska misel našla še posebno vas zavedno in odločne naše somišljenike, pa do 1. julija pridno nabirate nove naročnike za „Slov. Gospodarja“ in „Stražo“. Vporabite vsako priliko za agitacijo za katoliške liste. Kdor pridobi 10 novih naročnikov za „Gospodarja“ in „Stražo“, dobi lepo darilo. „Slov. Gospodar“ stane do Novega leta 20 K. do 1. oktobra 10 K. „Straža“ za pol leta 60 K., za četrt leta 30 K. Nabrano naročnino in natančna naslovje pošljite po poštni nakaznici na naslov: Upravništvo „Slov. Gospodarja“ Maribor. Cirilova tiskarna.

Novoizvoljene župane, svetovalce in odbornike prosimo kot voditelje ljudstva, da oskrbite, da bo vsaka poštna hiša v vaši občini naročena na „Slov. Gospodarja“ ali „Stražo.“

Kraljevina SHS. Na sobotni seji konstituante je prišlo do burnih prizorov; poslanca dr. Stajič in Oda, sta se stepla. Komunistični poslanci so zahtevali od vlade, da prekliče ta ozvahe „obznane“ ter dodeli komunistom več svobode. Ker vlada tega ni storila, so komunistični poslanci zapustili zbornico. Tudi zadržaniki so se zagnali v zborničnega predsednika ter mu očitali, da krši zakone. Tudi ti so zapustili zbornico. Glavni vzrok, da se Pašičeva vladna večina krha vedno bolj, je dejstvo, da kupuje Pašič muslimanske glasove za milijone v škodo davkoplačevalcev. Na seji konstituante dne 13. t. m. je med drugimi govoril tudi dr. Hohnjec, ki se je zavzemal za žensko volilno pravico. Zahteval je razen politične zbornice še tudi posebno gospodarsko za reševanje gospodarskih zadev naše državo. Na isti seji je tudi narodni socialist Deržič zahteval žensko volilno pravico. — Zaradi pristanišča Baroš katerega je radi Italijani pobasali, so sedaj včre pri Pašiču seje, ki so tajne. Upravičena je bojazen, da nam bodo samostojneži in demokrati zaprili baroško luko, ki bi naj nam vsa nekoliko nadomestila Reko.

Italija. V Rimu se je pretekli soboto vršila otvoritev novega italijanskega državnega zbora, v katerega s bili kot zastopniki naših primorskih bratov izvoljeni tudi štirje Slovenci. Italijanski kralj je v svojem prestolnem govoru zagotavljal svobodo podjaka, kar označuje, da utegnejo za katoličane v Italiji priti lepši dnevi. Italija je država večnih štrajkov. Se daj so štrajkali tudi državni namestniki, toda zaenkrat niso ničesar dosegli, razen nekaj praznih obljub.

Gornja Slezija. Boji med Nemci in Poljaki so prenehali in med zaveznike čete bodo do končne rešitve gornješlezijskega vprašanja zasidlo sporno ozemlje.

t Jugoslovanski klub je v torek dne 14. t. m. zapustil končnojavno ustavotvorno skauščino in se ne bode udeleževal ustavnega dela, ker so v t. dne stranke, kakor: demokrati, radikali, samostojneži in muslimani imeli doslej gluha ušesa za vso pametno in stvarne predloge glede sporazuma. Kakor smo že svoječasno poročali, se Radličeva stranka kot najmočnejša za stopnica hrvatskega ljudstva sploh namarala odzvati v Beograd. Nasilstva ki so jih izvajali demokrati na Hrvaškem, so prisilili tudi poslance Narodnega kluba, da so nedavno zapustili konstituanto. Sedaj jim le sledi Jugoslovanski klub, ki noče nositi ogromne odgovornosti za vsiljen centralistične ustave. — Iz Beograda poročajo: